

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 4. aprila 1857.

Od kmetijske razstave na Dunaji.

Posebno za tiste, ki mislijo takrat na Dunaj iti.

Gosp. predsednik tistega odbora, kteremu je razstava izročena, je v poslednjem velikem zboru dunajske kmetijske družbe vse na drobno razložil, kaj se bo ob času razstave na Dunaji godilo. Ker vémo, da bode tudi iz naših krajev takrat marsikteri na Dunaj šel, povzamemo iz omenjenega predsednikovega govora važnije reči, da jih zvejo tudi vsi naši bravci.

Dunajska razstava in ž njo sklenjene slovesnosti, s kterimi hoče dunajska kmetijska družba 50letno obletnico svoje delavnosti praznovati, se bojo začele 11. dan maja (v ponedeljk) in bojo terpele celi teden do 16. maja (v saboto).

Že 8. in 9. maja (v petek in saboto pred) se bojo vpricho posebne komisije poskušale imenitniši mašine in kmetijsko orodje na posebnem, za ta namen najetem polji blizo razstave, ki bo na velikem cesarskem vertu „Augarten“ imenovanem v predmestji Leopoldovem; izid teh skušinj se bo potem na vsako mašino zapisal.

V nedeljo 10. maja je prvi shod deležnikov te slovesnosti v dveh dvoranah tistega plesiša, kjer se pravi pri „Sperl-nu“. Pa iz vseh dežel tu zbrani možje ne bojo plesali, ampak se bojo snidili le zato, da se bojo soznali med sabo.

Pravi začetek teh slovesnost je pa, kakor smo gori rekli, v ponedeljk 11. maja z veliko sv. mašo pri menihih škocijskih ob 9. dopoldne. Ob 10. uri je prvi veliki zbor v redutu, cesarskem poslopji.

Po končanem zboru gré vsa družba na ogled razstave v „Augarten“, da bo le po večjem vse ogledala.

Popoldne ob 6. je spet shod vseh deželnikov, ki bojo potem posamezne oddelke odločili, v kterih se bojo zbirali skoz celi teden v določenih urah deležniki kakor jim bo drago: eni v oddelku za poljodelstvo, drugi v oddelku za senožeštvo, spet drugi v oddelku za živinorejo, sadjo- in murvorejo, vinorejo, čbelorejo, gojzdnarstvo, kmetijsko orodje.

V torek (12. maja) so od 9. do 11. ure zbori v posamnih oddelkih, — o poldne je prav za prav prvi slovesni ogled razstave; — zvečer pogovori pri „Sperl-nu“.

V sredo (13. maja) se bo šlo na deželo, ogledavat bližnje imenitne kmetije.

V četrtek (14. maja) so spet od 9. do 10. zbori v posameznih oddelkih; ob dveh je slovesno kosilo; zvečer pogovori pri Spert-nu.

V petek (15. maja) od 8. do 10. ure so poslednjikrat zbori v posameznih oddelkih, — ob 10. uri pa je poslednji veliki zbor v reduti; zvečer ob 8. pomenki pri Spert-nu.

V saboto (16. maja) ob devetih se bojo slovesno premije delile, — ob dveh popoldne je srečkanje (lozanje). *)

*) Pri ti priliki omenimo, da ima ljubljanska kmetijska družba še nekoliko srečk (lozov) za to razstavo; ker pa moraneprodane že konec tega mesca na Dunaj nazaj poslati, naj se oglasi kmali, kdor misli kaj kupiti. Vred.

V saboto se bo šlo na deželo, pa v daljne kraje, kamor bo za izhod treba 2 ali več dni.

Razstava v Augartenu bo vsaki dan od 9. ure zjutraj do 6. zvečer vsakemu odperta proti temu, da plača postavljeno tarifo. Takrat pa, kadar bojo zborniki, toje, deležniki zbora obiskovali razstavo, bo vsem drugim ljudem tarifa za ogledovanje povišana.

Kar se tiče tistih velikih in slavnih kmetijstev, ktere se bojo šle ogledavat, je 16 takih bližnjih, da bo en dan zadosti tje in nazaj; za 2 in več dni jih bo pa tudi precej. Kdaj se bo šlo in kako; bo povedal poseben razglas. Razstavni odbor bo skerbil, da vsi ti izhodi ne bojo deležnikom nobenih stroškov prizadjali.

Vsi pomenki se bojo v natis dali berž drugi dan; tudi se bo imenik na svetlo dal, v kterem bojo imenovani vsi deležniki zbora.

V spomin te slovesnosti se bo napravila veselodanska spomenica (kniga), ktero bojo vsi deležniki brez plačila dobili. Tudi bronasta medalja v spominek te slovesnosti se bo napravila.

Da vsi kmetovavci ali pa prijatli kmetijstva, kteri bojo prišli iz raznih krajev našega cesarstva, bojo mogli, čeravno niso udje c. k. dunajske kmetijske družbe, se vdeležiti razstave in vseh drugih reči od 11. do 16. maja, se bojo za-nje napravile posebne karte, za ktere se bo plačalo 10. fl. Kdor ima tako karto, se smé brez vsega drugega plačila udeležiti vseh zborov, smé obiskavati kadar hoče razstavo, smé pričujoč biti pri delitvi premij, se bo peljal na deželo kmetije ogledavat, in prejme spominčno knigo in medaljo. Pred 11. majem se bojo dobivale te karte v pisarnici kmetijske družbe (Stadt, Herrngasse Nr. 30), od 11. maja naprej pa v razstavni pisarnici v Augarten-u.

Kmetijske skušnje.

(Skerb za čbele). Zima, čeravno merzla pa da je stanovitnega vremena, ni močnim panjevom tako nevarna, kakor spomlad, ako je vreme zlo spremenljivo, to je, da je danes toplo in sončno, jutri pa spet merzlo in oblačno. Toplo vreme oterpnjene in pozimi v kepah miruvajoče čbelice oživi in jih vabi pod milo nebo k delu. Ko pa se vreme spet hitro spremeni in mraz pritisne, premre mnogo pridnih živalic, da ne pridejo več nazaj. Čbele, ki so se prebudile iz zimskega spanja, potrebujejo več živeža, se lotijo večkrat zaloge in jo povžijejo, če je ni obilo, in tako slabijo svoje gospodarstvo; tudi jih sila ropat žene. V takih okoljčinah je tedaj treba, da čbeljar večkrat svojo družinico ogleda in za-njo skerbí, da je goljufna pomladanska toplota prezgodaj na noge ne spravi, kar se posebno rado zgodi, ako poldansko sonce pripeka na čbeljnjak; tudi mora skerbeti, da oživljenemu ljudstvu živeža ne manjka; kadar se začne čediti in s tem svoje letno delo pričinja, naj mu je na pomoč v tem opravilu kakor sploh v vsem, česar je pridni živalici v tem času treba.

(Da pomladanski mraz ne škoduje sadnemu drevju), naj se s konopno vervco (štrikom) ovijejo véje

od verha do tal; spodnji konec vervce pa naj se položi v posódo, ki je z vodo napolnjena in zraven drevesa stoji; v eno posódo se morejo vervce od več bližnjih dreves položiti. Na Francozkem so to večkrat poskusili in drevesa zmerzline obvarovali. Zapazili so pri tem, da je voda v tistih posódah, kamor so bile z dreves vervce napeljane, po verhu zmerznila, čeravno v drugih posódah ni bilo nič ledú viditi, — ali cvetja in perja tako obvarovanih dreves ni slana celo nič zasmodila. Kakor železne na koncu pozlačene štange na hišah in stolpih vlečejo strelo na-se, da brez škode po njih švigne v zemljo, tako — pravijo — tudi konopna vervca vleče slano na-se. — Predamo kakor smo kupili; poskušnja bi ne bila ne težka ne draga.

Obertnijske reči.

(Marmor in marmorni izdelki v cerkvah ali družih poslopjih se dajo lepo očediti), če so zavolj starosti ali družih vzrokov že zlo vmazani, če se nekoliko živega apna zmeša z gosto žajfnico tako, da je ta zmes smetani podobna, in se potem z njo namaže marmor. Skozi 24 do 30 ur naj ostane marmor tako namazan; potem pa naj se omije z žajfnico, — in čeden bo in ličen kakor nov! — Tako svetuje, kakor „Neue Erf.“ pišejo, ameriški časnik „Scientific American“.

Ali se res bolezen, ki se po domače vrok imenuje, z očmi drugim vcepljuje?

Ta nadloga bi se skoraj smela národna imenovati, ker je berž ko ne po vsi deželi razširjena.

Kadar koga med kmečkimi ljudmi začne glava boleti, mu nobena jéd ne sladí in so mu oči v tesnobi, kakor da bi premalo prostora v jamicah imele: takrat pravijo ljudje, da se ga je „vrok“ prijel, da je „vročen“, ali kakor v tej okolici pravijo, da je „vročljiv“.

Tak bolnik se pa kmalo ozdravi z nekim domačim preprostim zdravilom. Veržejo namreč nekoliko živih ogljev v skledico z vodo, ktero si bolnik sam ali mu je kdo drug enmalo časa na glavo derží, da soparica bolniku okrog glave puhti; tudi bolnik nekoliko te vode popije, — in v kratkem jenja „vrok“.

Žalostneje nasledke ima pa, kakor ljudje mislijo, ta nadloga pri živini. Marsikrat je slišati, da komu kak lep vol cepne, če ga je kdo, ki ima škodljive oči, preveč ogledoval, da je potem vol vročljivosti nalezel, ki se, če se dôba zakasni, malokdaj ozdravi. Tako pravijo ljudje.

Od neke žene mi je znano, da, ko je prascom v korigo jedí vsula, in je na to pritekla sosednja jih občudovaje gledat, so prasci hrano pustivši, začeli po hlevu riti. Zastran tega gre žena nemudoma dobro daleč v sodnijo sosednjo tožit. Sodnik v zadergi, ker ne najde nobene postave zoper krivico vroka, pošlje ženo k duhovnemu v poseben poduk.

Ravno iz strahú, da bi se mu živina ne vročila, je nekteri kaj nerad v hlevu dovoli ogledovati, pa se tudi marsikdo, ki se boji s svojimi očmi sosedovi živini škodovati, skerbno ogiblja, da je ne pogleda. Kar mene vtiče, nisem te nadloge pri svoji živini nikdar zapazil.

Zoper živinsko vročljivost se mnogo mnogo pomočkov rabi, ki so večidel vraže.

V nekterih krajih menijo, da začne živina, ako jo je kak ptujec posebno gledal, se med seboj kar hudo čertiti, da ne porajta hrane, gerdo gleda, rencí, ter z nogami gnoj razgreblja. Te znamuja razodevajo po njih mislih vrok. Ljudje jo z žegnano vodo škropijo in pravijo, da vselej pomaga.

V drugih krajih pravijo, da je treba vročljivo živino skoz velik obroč prepeljati. Kaj čuden lek!

Spet drugod terdijo, da se živina, kadar je vročljiva, mora opahati. Opahanje se pa tako dela, da kdo vzame klobuk ali pa kako cunjó, ter se živini okrog nog, okrog glave in tudi drugod s klobukom maha, z cunjó pa najraje ženske okoli vročljive živine svoje burke uganjajo. Ali ni vse to bosa? Ako je živina bolna in če bolezen sčasoma sama po sebi ne preide, se bo javalne s klobukom ozdravila, in tudi cunjá, če je tudi kdaj draga in v časti bila, živini ne bo smerti odpodila.

Morda je tudi ta pomoč zoper vrok, s katero se po vražni šegi prisad izgovarja, takole: „Prisad pojdi iz mesa pod kožico; spod kožice na dlako: iz dlačice na travico; iz travice na lističek; iz listička na skalnato ost, kjer zvonovi ne zvonijo, kjer petelin ne poje; tam bo za te dobro, tam boš prebival!“ Vsako besedo pri „izgovarjanji“ je treba dvakrat ponoviti in dvakrat „amen“ pristaviti, da pomaga. Tako pravi stara vraža — plod neumnosti nekdanje pa tudi semtertje še današnje!

Po nekterih izgledih mi je znano, da je marsikrat živini, če se ji „vrok prisadi“, žalostna osoda odločena, zakaj nekteri ljudje se za druge zdravila več ne starajo, ako tisti, ki so v tistem kraju zoper to nadlogo navadni, precej ne pomagajo.

Naj vam bodo ljube „Novice“ vrok v potres izročen! Ve mu zamorete bolj v serce pogledati in spoznati: ali je tudi menda v kaki zvezi z živalskim magnetizmom?

Križnogorski.

Dostavek vredništva. Težko uganjko ste nam, častiti Gospod! dali s to zastavico, ktera zadeva neki prikazek, o katerem nimamo popolnoma gotovih skušinj, toliko več pa navskriž misel. Eni verjamejo vse, drugi ne verjamejo nič. Naše lastne skušnje nas stavijo v sredo — „zlato skledo“. Da človek človeka vroči, tega smo tudi mi za svojo stran popolnoma prepričani, in si razlagamo to po tisti prečudni moči, ki se živalski magnetizem imenuje. Dozdeva se nam ta reč, kakor da bi strela (elektrika) iz oči enega človeka v oči drugega šinila, po očesni čutnici pa možgane zdražila, da človeka, ko bi trenil, začne glava boleti ali vročen postane. Tudi naj le poskusita dva človeka, ki se blizu skupej vstopita, delj časa si naravnost in serpo v oči gledati; kmali ju bo glava bolela, ako sta le nekoliko občutljive nature. Da ima oko (pogled) prečudno moč, tega ne bo nihče tajil, kdor vé, da ravno s hudim pogledom krotijo ljudje najdivjšo zverino: leve, rise itd. Znano je dalje, da tudi živali do živali je ta moč lastna; tako, postavimo, je znano, da nekatere kače s hudim pogledom umertudijo nekatere tiče tako, da jim nehoté v žrelo padajo. Da ima hudo okó človeško do človeka, pa tudi do popolnejše (večje) živine, in žival do živali s svojim pogledom čudno (magnetično) moč, tega smo tedaj popolnoma prepričani. S tem pa je naš prepričanje tudi pri kraju. Da človek utegne živino vročiti, kakor smo ravno rekli, radi verjamemo, — da bi pa po človeku vročena živina kaj več terpela kakor človek, ktere ga le glava boli ali da se mu k večem včasih težko dela, o tem nimamo mi nobenih skušinj. Preprosti in vražni ljudje, kateri so berž pripravljeni to ali uno bolezen copernicam podtikati, nam nemorejo zastran vrokov pri živini porok biti. Lahko je včasih deset drugih vzrokov najti, da živina tako zbolí, da pogine, — ali nevedni ljudje ne vidijo tega, kar jim je družega pred nosom škodljivega, in le copernice ali morebiti tudi vroki morajo krivi biti; nemarnost se pa še raje skriva pod krilo copernic in vrokov, da odverne od sebe krivdo bolezni.

Drago nam je bilo, da ste častiti gosp. Križnogorski sprožili govor od vrokov, o katerih pri živini bi le radi zvedili gotove znamenja po zanesljivih ljudéh, ki umejo vse dobro preiskovati in razločevati. „Ne bodi vročen“ ali „vročna!“ je tako navaden pregovor po vsem Slovenskem, kadar kdo pervikrat kakega otroka ali živino ogle-